

Hoogbegaafde volwassenen zonder werk (2): Opleiding en beroepen

Bruno Emans

Inleiding

In 2014 is het onderzoek naar hoogbegaafde volwassenen zonder werk gestart door middel van het uitzetten van een vragenlijst. In deze nieuwsbrief willen we alvast een aantal van de (voorlopige) resultaten publiceren. In de vorige nieuwsbrief zijn de opzet en achtergronden van dit onderzoek al uitgebreid aan de orde geweest. Deze tweede bijdrage gaat over de opleiding en de beroepen van de respondenten.

Terugkomend op de vorige nieuwsbrief is het met betrekking tot de opzet van het onderzoek belangrijk om hier nog te benadrukken dat bij het onderzoek naar hoogbegaafde volwassenen zonder werk is gekozen voor een verkennende methode (exploratief onderzoek). Op het moment dat nog niet precies duidelijk is waarop gelet dient te worden is dit een geëigende methode. Het gaat om een verkenning waarbij geprobeerd wordt om algemene trends te ontdekken, zonder hier vooraf al invulling aan te willen geven. Onderzoekers gaan met een open blik de problematiek te lijf.

Verder is het nog belangrijk om aan te geven dat van de 174 respondenten niet te zeggen is in hoeverre ze representatief zijn voor de gehele populatie van hoogbegaafde volwassenen zonder werk. Het is goed denkbaar dat in deze groep respondenten er een bovengemiddeld aantal personen is die veel problemen hebben, zijn vastgelopen of op een andere manier afwijken van de gemiddelde groep van hoogbegaafde volwassenen. Dat zijn immers de mensen die op internet op zoek gaan naar informatie en oplossingen, en terechtkomen bij LinkedIn groepen en organisaties als het IHBV. Maar met 174 respondenten is er nu wel een rijke databron waaruit op een exploratieve manier interessante inzichten zijn te halen, en wellicht ideeën om bepaalde zaken systematischer te gaan onderzoeken.

Opleiding

Bij de vraag naar de hoogst voltooide opleiding zien we dat 71% van de respondenten een opleiding in het hoger onderwijs hebben behaald (zie onderstaande tabel). In totaal 16,2% heeft een MBO-diploma, en daarnaast toch wel een opmerkelijk beeld van 27 respondenten (ook 16,2%) die niet meer dan voortgezet onderwijs hebben afgemaakt. Bij deze groep hoogbegaafde mensen zou men misschien op voorhand meer afgemaakte en hogere opleidingen verwachten.

Tabel 3: Opleidingsniveau

	Aantal	Percentage
Basisonderwijs	1	0.6%
VMBO (LBO/MAVO)	5	3.0%
HAVO/VWO	21	12.6%
Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO)	27	16.2%
Hoger Beroepsonderwijs (HBO)	55	32.9%
Wetenschappelijk onderwijs (Universiteit)	42	25.1%
Wetenschappelijke promotie	5	3.0%
Anders	11	6.6%

Bij de categorie “Anders” wordt een aantal keer een post-HBO-opleiding of een HBO-master genoemd, maar ook een aantal keer dat er wel een opleiding in het hoger onderwijs is gestart, maar niet afgemaakt of tot maximaal een propedeuse. Kan het zijn dat deze groep vaak opleidingen start, maar niet heeft afgemaakt?

Om dit inzichtelijk proberen te maken, is er een analyse gemaakt van de vraag naar hoogst genoten opleiding, in combinatie met de vraag naar overige in het kader van werk relevante opleidingen. Daarin werd nadrukkelijk nagevraagd of deze opleiding was voltooid, en konden de respondenten open antwoorden geven. Op deze manier is geprobeerd om het aantal afgemaakte en afgebroken opleidingen per respondent in kaart te brengen (waarbij een respondent zowel afgemaakte als afgebroken opleidingen kan noteren, zelfs binnen één onderwijsniveau). Hierbij is een onderverdeling gemaakt in 1) Hoger Onderwijs (HBO en Universitair onderwijs); 2) Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs en Middelbaar Beroepsonderwijs; en 3) Overige beroeps cursussen en dergelijke. Bij de interpretatie van de antwoorden is er steeds van uit gegaan dat een opleiding is afgerond, tenzij duidelijk uit het antwoord blijkt dat dat niet zo is. In onderstaande tabel zijn de resultaten te zien.

Tabel 4: aantallen afgemaakte en niet afgemaakte opleidingen

	Aantal
HO Voltooid	99
HO Onvoltooid	37
PO, VO, MBO voltooid	72
PO, VO, MBO onvoltooid	6
Cursussen etc. voltooid	76
Cursussen etc. onvoltooid	12

Voorop gesteld moet worden dat er geen systematische bevraging is geweest van alle mogelijke opleidingen. Daarvoor was de *scope* van het onderzoek te beperkt, en niet op dit specifieke aspect gericht. Maar ondanks dat is het wel opvallend dat tegenover 99 afgemaakte HO-opleidingen ook 37 niet afgemaakte HO-opleidingen worden gerapporteerd, en dat ook bij beroeps cursussen regelmatig genoemd wordt dat deze niet zijn afgemaakt.

Beroepen

De respondenten is gevraagd om aan te geven wat hun beroep is of hoe ze hun werkzaamheden zouden omschrijven. Er zijn 55 respondenten die dat hebben gedaan. Mogelijk heeft deze vraag voor enige verwarring gezorgd, omdat de mensen op dit moment immers geen werk hebben.

De antwoorden laten (zoals verwacht) een divers beeld zien. Wat opvalt zijn de 12 respondenten (21,8%) die relatief laaggeschoold werk opgeven (administratief, ondersteunend, magazijn, winkelmedewerker, assistent, huishoudelijke hulp). Er zijn 4 respondenten die aangeven dat ze kunstenaar zijn, iemand die onder andere muzikant is en één parttime dj. Dus 10,9% (van de mensen

die deze vraag beantwoordden) heeft (in ieder geval part-time) beroepsmatig iets met kunst. En er zijn er 6 respondenten die aangeven dat ze docent of leerkracht zijn (10,9%), en daarnaast is er nog een aantal die op de een andere manier met het onderwijs te maken heeft (docentenopleider, trainers, begaafdenbegeleiders, studiebegeleiders, onderwijsadviseur).

Bruno Emans, zelfstandig onderzoeker, vrijwilliger IHBV

Noks Nauta, bestuurslid IHBV

Erik Visscher, vrijwilliger IHBV

Nienke Riemersma, Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid, UMCG, samenwerkend met IHBV

De volgende keer gaan we in op het belang van betaalde arbeid voor deze groep van respondenten.